

ارتباطات گسترده و ملات‌های آن

راجرز برویگر

www.ketab.ir

ترجمه

علیرضا میردیده

- سرشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 فروست
 شابک
 وضعیت فهرست نویسی
 یادداشت
 یادداشت
 موضوع
- برویبکر، راجرز : Brubaker, Rogers
 ارتباطات گسترده و ملالت های آن / راجرز برویبکر؛ ترجمه علیرضا میردیده.
 تهران: شیرازه کتاب ما، ۱۴۰۲.
 ۳۵۶ ص: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
 مجموعه مفاهیم علوم اجتماعی؛ ۴۲.
 ۹۷۸-۶۲۲-۵۳۴۶-۲۸-۴
- فیبا
 عنوان اصلی: Hyperconnectivity and its Discontents, 2023.
 کتابنامه: ص. [۳۰۵] - ۳۵۲.
 جامعه اطلاعاتی
 Information Society
 تکنولوژی اطلاعات -- جنبه های اجتماعی
 Information Technology -- Social Aspects
- شناسه افزوده
 رده بندی کنگره
 رده بندی دبویی
 شماره کتابشناسی ملی
- میردیده، علیرضا، ۱۳۷۶- مترجم
 HMA۵۱
 ۴۸۳۳/۳۰۳
 ۹۳۸۴۲۰۴

www.shirazehketab.ir

ارتباطات گسترده و ملالت های آن

نویسنده: راجرز برویبکر
 مترجم: علیرضا میردیده
 انتشارات: شیرازه کتاب ما
 چاپ: پردیس دانش
 تیراژ: ۵۵۰ نسخه
 چاپ اول: آبان ۱۴۰۲
 حق چاپ و نشر محفوظ است.
 تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱
 همراه: ۰۹۳۶-۹۵۰۰۱۸۲
 سایت: www.shirazehketab.com

فهرست مطالب

۷	یادداشت دبیر مجموعه
۱۳	پیشگفتار
۱۹	تشکر و قدردانی
۲۱	مقدمه
۵۳	فصل اول: خود
۵۶	کاوش خود
۵۹	رهایی خود
۶۶	شیء‌انگاری خود
۷۱	کمی‌سازی خود
۷۸	تولید خود
۸۵	تنظیم خود
۹۱	سخن پایانی: اداره خود
۹۹	فصل دوم: تعاملات
۱۰۱	سازماندهی مجدد فضا و زمان
۱۱۰	گسترش معاشرت کوچک‌مقیاس

- ۱۱۸ نظام رؤیت‌پذیری
- ۱۲۹ معاشرت برنامه‌ریزی شده
- ۱۴۱ سخن پایانی: ازدست‌دادن تماس
- ۱۴۵ فصل سوم: فرهنگ
- ۱۴۸ وقتی که فرهنگ به «محتوا» تبدیل می‌شود: دو لبه تیغ فراوانی
- ۱۶۰ کالازدایی یا کالاسازی مجدد؟
- ۱۶۷ دموکراتیک‌سازی: مشارکت، خلاقیت، قدرت
- ۱۸۱ فصل چهارم: اقتصاد
- ۱۸۶ سکوها
- ۱۹۵ قدرت زیرساختی
- ۲۰۸ کار
- ۲۲۱ سخن پایانی: آرمانشهر بلاک‌چین
- ۲۲۷ فصل پنجم: سیاست
- ۲۳۲ نظام‌های شناخت
- ۲۴۴ نظام‌های احساس
- ۲۵۴ نظام‌های حکمرانی
- ۲۶۶ سخن پایانی: میان عوام‌گرایی و فن‌سالاری
- ۲۷۵ نتیجه‌گیری
- ۳۰۵ منابع و مآخذ
- ۳۵۳ فهرست اعلام

یادداشت دبیر مجموعه

ارتباطات گسترده که در این کتاب از آن همچون زیست‌بوم جدید جهان در دهه دوم قرن بیست و یکم یاد می‌شود، پدیده‌ای است که با گسترش شبکه‌های اجتماعی و عمومی شدن استفاده از گوشی‌های هوشمند، اکنون تمامی موقعیت‌های حیات بشر را تحت تأثیر قرار داده و همچون یک واقعیت تام و تمام اجتماعی، همه جوانب زیست ما و نیازهای مان را از مصرف و کار و آموزش گرفته تا پزشکی و درمان و سرگرمی ذیل سلطه خویش آورده است. به این معنا، ارتباطات گسترده که با اندکی اغراق می‌توان گفت هر فرد و هر چیز را به همه سایر چیزها و همه سایر افراد متصل کرده است، نه فقط تعامل‌های فرهنگی و سیاسی و اقتصادی ما را منقلب کرده بلکه خویشتن ما را نیز دگرگون ساخته است. هدف از تحریر این کتاب نه ارائه راه‌حل‌های معجزه‌آسا برای پایان دادن به این سلطه بلکه دست‌یافتن به آگاهی و درک عمیق از چگونگی پدید آمدن این تغییر گسترده و چیستی‌اش است. آگاهی‌ای که تردیدی نمی‌توان داشت که اگر به دست نیاید، نمی‌توان حتی به تغییر وضعیت موجود اندیشید، چه رسد به برداشتن گام‌هایی عملی برای انجام آن.

عمومی شدن آن فناوری‌ای که ارتباطات گسترده امروزی را ممکن ساخت یعنی فناوری دیجیتال و گسترش اینترنت همچون چشمگیرترین نتیجه آن، در آغاز کار یعنی در دهه ۱۹۸۰ میلادی با وعده آزادی بیشتر، دموکراسی مستقیم‌تر و رهایی جوامع از تمرکز روزافزون قدرت، با اسمرمز «واسطه‌زدایی» از سیاست و اقتصاد و

فرهنگ به میدان آمد. اکنون، یعنی حدود چهاردهه پس از این انقلاب ارتباطاتی و در حالی که گستردگی ارتباطات هر روز مرزهای جدیدی را می‌پیماید و چشم‌اندازی نیز برای بازایستادنش قابل رؤیت نیست، دیگر از آن شور و شوق اولیه خبری نیست. درست که ارتباطات گسترده امکانات مطلوبی را در زمینه برقراری تماس با دوستان و اقوام دورافتاده از یکدیگر، کارفرمایی کوچک‌مقیاس و دورکاری ایجاد کرده است اما آشکارا به‌هیچ‌یک از کلان‌وعده‌های رهایی‌بخشش جامه عمل نپوشانده است. به عبارت دقیق‌تر، فناوری دیجیتال که اغلب ناظران در دهه ۱۹۸۰ عمومی و اجتماعی‌شدنش را پیش‌بینی و ستایش کردند و درباره‌اش گفتند که به فعالان اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی این امکان را می‌دهد که با دور زدن واسطه‌ها - خواه دیوانسالاری دولت و تشکیلات حزب، خواه بازارهای داد و ستد تحت کنترل و هدایت بنگاه‌های بزرگ مالی - به‌طور مستقیم خریدار و فروشنده، رأی‌دهنده و نامزد انتخابات، تولیدکننده و مصرف‌کننده، گوینده و شنونده، در یک کلام مردم را با مردم در تماس با یکدیگر قرار بگیرند، امروز به برآمدن زیست‌بومی انجامیده که در آن، وجود ارتباطات گسترده، حاصلی جز استعمار همه‌جوانب زندگی اجتماعی ندارد. در عمل هیچ واسطه‌ای‌ای اتفاق نیفتاد و ارتباطات گسترده فقط واسطه‌های آشکار را با واسطه‌های پنهان و نامرئی جایگزین کرد. واسطه‌هایی که میانجی استعمار مستمر و مداوم افرادی هستند که با استفاده از برنامه‌های تعبیه شده بر سکوه‌های دیجیتال و قابل دسترس توسط برنامه‌های کاربردی، عملاً داده‌های خصوصی، عمومی، ذهنی و عینی ما را در اختیار دستگاه‌ها قرار می‌دهند. افرادی که خواسته و ناخواسته به ایجاد پایگاه‌های داده‌ای مدد می‌رسانند که از این طریق هم بر ذهن و زبان‌شان حکم می‌رانند و هم با هدایت و نظارت بر علائق و سلائق آنها در عمل به‌جای آنها دست به انتخاب می‌زنند. از بین رفتن واسطه‌های عیان و آشکار و جایگزین شدن‌شان توسط واسطه‌های نامرئی، به سطحی شدن فرهنگ، تک‌افتادگی فردی و کاهش تعاملات رودررو انجامیده و زمینه را برای برپایی آرمانشهر بازار مهیا کرده است. آرمانشهری که آن روی سکه ویرانشهر اجتماعی است.

اقتصاد جلب توجه، تغییر شیوه حکمرانی اعم از دولتی و خصوصی و مردمی

که بیش از پیش به صورت سیاست نظارت رخ می‌نماید و قطبی‌سازی عاطفی که نه فقط پخش و تجربه خشم را امکان‌پذیر می‌سازد بلکه به آن پاداش نیز می‌دهد و تبدیل سرگرمی به سردرگمی، تنها بخشی از ویژگی‌های زیست‌بومی هستند که ارتباطات گستره آن را ایجاد کرده‌است. سایر تبعات ارتباطات گسترده را می‌توان در تفوق شغل‌های گذرا بر مشاغل پایدار و برخوردار از حقوق و مزایای اجتماعی، غیرحضور شدن بیش از پیش آموزش و درمان و فقدان پاسخگویی نهادهای دولتی‌ای دید که اکنون با استفاده از همین واسطه‌های نامرئی، به نحو متناقضی هم عوام‌گرا هستند و هم فن‌سالار. همه اینها از سویی نتیجه انباشت دانشی است که ما خود در اختیار غول‌های فناوری قرار می‌دهیم و از سوی دیگر، حاصل کوتاه و محدود شدن زمان تعاملات ما با دیگران به دلیل تمایل به برقرار کردن ارتباطاتی هر چه گسترده‌تر.

نویسنده کتاب در برگشت‌ناپذیری دگرگونی‌هایی که در همه سطوح و حوزه‌های زندگی پیش آمده و سالیان آن را ارتباطات گسترده شکل داده‌است تردیدی ندارد و با اینهمه بر این باور بافتاری می‌کند که ارتباطات گسترده دارای ذاتی دوگانه است و خواننده را دعوت به اندیشیدن به راه‌هایی می‌کند که بتوان از طریق آنها هم جلوی آسیب‌های آن را گرفت و هم سویی‌های مثبتش را تقویت نمود. راه‌هایی که او خود در بخش پایانی کتاب به تعدادی از آنها در شکل طرح پرسش اشاره کرده و از خواننده نیز می‌خواهد که به آنها بیندیشد.

مراد نقفی